

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
GRAFINĖ KALBA MEDIJOSE	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): prof. Paulius V. Subačius	Filologijos fakultetas
Kitas / a (-i): prof. Giedrė Jankevičiūtė	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis (kitų kryptių studijos)

Igyvendinimo forma	Vykdyimo laikotarpis	Vykdyimo kalba (-os)
Auditorinė	pavasario	Lietuvių k.

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	32	98

Dalyko (modulio) tikslas

Dalyku siekiama ugdyti medijų įvairovės, raidos ir tarpusavio sąveikų bei kultūros procesų supratimo, analizės, interpretavimo ir vertinimo gebėjimus. Studijuojantieji turėtų suvokti, kaip radosi ir buvo plėtojami rašto sistemos, kokius grafinio reikšmės formavimo mechanizmus lemia skirtingų menų dialogas, kalbinių ir nekalbinių kodų perdavimo terpės, tiražavimo technologijų raida, mokėti tuos mechanizmus atpažinti ir interpretuoti civilizaciniame, pirmiausia, knygos istorijos, o taikyti – kultūros kritikos kontekste. Dalyku taip pat ugdomas studentų analitinis ir kritinis mąstymas, kūrybiškumas, gebėjimas dirbti individualiai bei grupėmis, organizuoti savo studijų veiklas pasirenkant tinkamas strategijas užduotims atlikti, komunikaciniai gebėjimai.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Įgis žinių apie natūralios kalbos grafinio ženklavimo ir grafinės teksto segmentacijos tipologiją, fonetinio rašto sistemos kilmę, istorinę raidą bei adaptaciją tradicinėse ir moderniose medijose; įgis gebėjimą atpažinti ir analizuoti esminius teksto grafikos elementus archajiškuose ir moderniuose šaltiniuose.	Probleminis dėstymas, seminarai (atvejų analizė, žodiniai pranešimai, diskusijos), individualus darbas (savarankiška informacijos paieška, savarankiškas pavyzdžių nagrinėjimas).	Dalyvavimo seminaruose, egzamino vertinimas.
Gebės taikyti bibliografinio kodo priegai įvairių šaltinių analizei, atskleisti skirtingus bibliografinio ir kalbinio kodo sąveikos atvejus, pasitelkti jų efektą suvokėjui kaip redakcinio darbo, leidybinių nuostatų kriterijų leidybos, spaudos, knygų platinimo, reklamos sferose.	Probleminis dėstymas, praktinė demonstracija tekstinių šaltinių restauravimo dirbtuvėse, seminarai (žodiniai pranešimai, diskusijos), individualus darbas (savarankiška informacijos paieška, pavyzdžių nagrinėjimas ir aptarimas raštu).	Dalyvavimo seminaruose, rašto darbų, egzamino vertinimas.
Gebės interpretuoti ir vertinti lietuvių kultūros reiškinius europiniame	Probleminis dėstymas, seminarai (atvejų analizė, žodiniai pranešimai,	Dalyvavimo seminaruose, rašto darbų, egzamino vertinimas.

medijų ir civilizacinės raidos kontekste, vartoti tinkamą tradicinių ir šiuolaikinių medijų studijų terminiją.	diskusijos), individualus darbas (savarankiška informacijos paieška, savarankiškas pavyzdžių nagrinėjimas).	
Gebės derinti filologinės, bibliografinės ir menotyrinės analizės būdus, kelti tikslus, pasirinkti tinkamus metodus ir empirinę medžiagą bei priimti pažinimo gilinimui reikalingus sprendimus nesudėtinguose tarpdalykiniuose diachroniniuose ir sinchroniniuose knygos ir kalbiniais tektais operuojančių skaitmeninių medijų kultūros tyrimuose,	Probleminis dėstymas, seminarai (pavyzdžių galerijos apžiūra ir atvejų analizė, žodiniai pranešimai, diskusijos), individualus darbas (savarankiška informacijos paieška, savarankiškas pavyzdžių nagrinėjimas ir aptarimas raštu).	Dalyvavimo seminaruose, rašto darbų vertinimas.
Gebės dalyvauti konstruktyvioje diskusijoje, viešai žodžiu ir raštu pristatyti tyrimo rezultatus.	Seminarai (atvejų analizė, žodiniai pranešimai, diskusijos), individualus darbas (savarankiškas pavyzdžių nagrinėjimas ir aptarimas raštu).	Dalyvavimo seminaruose, rašto darbų, egzamino vertinimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Rašto idėja. Kalbos daiktinės stabilizacijos tipai. Senųjų įrašų perskaitymas, neiššifruoti rašto ženklai.	2		2					12	Teorinės literatūros skaitymas (6: 1–138, 625–632; 7), seminaro pristatymo rengimas.
2. Fonetinės abėcėlės kilmė ir raida. Šriftų šeimos.	2							4	Teorinės literatūros skaitymas (6: 259–325).
3. Ortografija, punktuacija, erdvinis rašto ženklų konfigūravimas.	2							4	Teorinės literatūros skaitymas (10)
4. Sakytinės ir rašytinės raiškos refleksija nuo Platono iki Walterio Ongio.	2							4	Teorinės literatūros skaitymas (1; 2; 9: 95–117).
5. Nuo ostrako iki kodekso. „Gutenbergo galaktika“.	2							4	Teorinės literatūros skaitymas (8: 75–133, 202–236).
6. Materialusis knygos kūnas, bibliografinio kodo samprata.			2					8	Teorinės literatūros skaitymas (5; 8: 1–73, 237–271), seminaro pristatymo rengimas.
7. Bibliografinio ir lingvistinio kodų sąveika.			2					12	Teorinės literatūros skaitymas (3; 4; 11: 17–142; 17: 227–334), seminaro pristatymo ir 1-ojo rašto darbo rengimas.
8. Materialiojo knygos kūno raida nuo kodekso iki dailininko knygos.	2							4	Teorinės literatūros skaitymas (14; 17: 1–226).
9. Iliustracijų tipai.			2					8	Teorinės literatūros skaitymas (8: 135–200).
10. Masinės knygos apipavidalinimas.	2								Teorinės literatūros skaitymas (13; 16).

11. Grafikos specifika, funkcionavimas ir formos.	2		2					16	Teorinės literatūros skaitymas (15), seminaro pristatymo ir 2-ojo rašto darbo rengimas.
12. Lituanistinė knygos grafika Naujausiais laikais: ištekliai, istoriografija.	2							4	Teorinės literatūros skaitymas (11).
13. Knygos transformacijos skaitmeniniame pasaulyje.	2							4	Teorinės literatūros skaitymas (12: 203–265).
14. Neknyginiai skaitmenizuoto lingvistinio teksto pavidalai.			2					10	Teorinės literatūros skaitymas (18), seminaro pristatymo rengimas.
Iš viso	20		12					32	98

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Pristatymai ir kita veikla seminaruose	25 %	Semestro metu	2,5 balo – žodiniams pristatymams pasirengia tinkamai, savarankiškai pasirenka įdomius pavyzdžius aptarimui, prisideda prie svarstymo plėtotės reaguodami į kolegų pristatymus, kelia konstruktyvius klausimus, argumentuotai diskutuoja. 1,5–2 balai – žodiniams pristatymais pasirengia tinkamai, tačiau menkai įsitraukia į kitų pristatymų aptarimą. 1 balas – pasyviai dalyvauja seminaruose, paskirtiems žodiniams pristatymams pasirengia tik formaliai. 0 balų – nedalyvauja seminaruose.
Rašto darbai (2)	50 % (25 % + 25 %)	Semestro metu: (1) iki 03.30 (2) iki 05.30	Bendra 2 rašto darbų apimtis – 18–20 tūkst. sp. ž., jie rengiami išplečiant žodinius pristatymus seminare. 5 balai – tinkamai ir savarankiškai pasirenka aptarimo objektus (pavyzdžius), pateikia išsamų jų apibūdinimą (1) bibliografinio kodo, (2) iliustracijų specifikos aspektais, pasitelkia adekvačią terminologiją, antrinę literatūrą, nuosekliai argumentuoja. 4 balai – aptarimo objektus pasirenka iš rekomendacinio sąrašo, pateikia tik esminių bruožų apibūdinimą tiriamais aspektais, tinkamai vartoja terminus, pasitelkia antrinę literatūrą, dėsto sklandžiai. 2–3 balai – pasirenka tik elementarius aptarimo objektus, vieną ar kelis jų apibūdina praleisdami dalį esminių bruožų, specifinę terminologiją pasitelkia ribotai, yra formalių trūkumų. 1 balas – neįteiktas vienas darbas arba abiejuose darbuose stinga gilesnio aptarimo aspekto suvokimo, referuojama užuot analizavus. 0,5 balo – abiem darbams iš esmės stinga aptarimo aspekto suvokimo, tinkamo sąvokų vartojimo, rišlumo. 0 balų – neįteikti abu darbai.
Egzaminas raštu	25 %	Egzaminų sesijos metu	2,5 balo – atsakoma conceptualiai, nurodomos sąsajos tarp nagrinėtų aspektų, pasitelkiami argumentai ir savarankiškai identifikuoti pavyzdžiai, laisvai operuojama specifine terminologija. 1,5–2 balai – atsakoma iš dalies arba vien referatyviai, yra terminologinių netikslumų, neatsiskleidžia savarankiškas santykis su nagrinėta problematika.

			1 balas – atsakoma fragmentiškai, neskiriami esminiai ir marginaliniai nagrinėtų raidos etapų bruožai ir sampratų prielaidos. 0 balų– nepateikia atsakymų į klausimus.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
1. Platonas	1996	<i>Faidras, 274b-275e</i>		Vilnius: Aidai
2. Walter J. Ong	1999	<i>Orality and literacy: the technologizing of the word, 4–5 skyriai</i>		London; New York: Routledge [studijų tikslais prieinama: https://monoskop.org/]
3. D. F. McKenzie	2006	„The book as an expressive form“ in: <i>The book history reader</i> , ed. by D. Finkelstein, A. McCleery		London; New York: Routledge
4. Jerome McGann	2006	„The socialization of texts“, in: <i>The book history reader</i> , ed. by D. Finkelstein, A. McCleery		London; New York: Routledge
5. Jan-Dirk Müller	2006	„The body of the book“, in: <i>The book history reader</i> , ed. by D. Finkelstein, A. McCleery		London; New York: Routledge
6.	2015	<i>The world's writing systems</i> , ed. by P. T. Daniels, W. Bright		Oxford: Oxford UP
7. Bruce G. Trigger	2004	„Writing systems: a case study in cultural evolution“, in: <i>The first writing: Script invention as history and process</i> , ed. by S. D. Houston		Cambridge: Cambridge UP
8. Keith Houston	2016	<i>The book: A cover-to-cover exploration of the most powerful object of our time</i>		New York: W. W. Norton & Company
9. Vytautas Ališauskas	2009	<i>Sakymas ir rašymas, 2 skyrius 1-2 poskyriai</i>		Vilnius: Aidai
10. Gerrit Noordzij	2015	<i>Štrichas: rašymo teorija</i>		Vilnius: VDA leidykla
11. Giedrė Jankevičiūtė, Mikas Vaicekauskas	2013	<i>Visagalė tradicija</i>		Vilnius: LLTI
12. Roy Harris	1996	<i>Signs, language and communication</i>		London; New York: Routledge
13. Jost Hochuli	2008	<i>Detail in typography</i>		London: Hyphen Press [studijų tikslais prieinama: https://readings.design/]
14. Otto Pächt	1986	<i>Book illumination in the Middle Ages: an introduction</i>		Oxford: Oxford UP https://archive.org/details/bookillumination000pcht
15. Gerard Unger	2006	<i>While you're reading</i>		New Jersey: Mark Batty

16.	2011	<i>A history of graphic design for rainy days. What you always wanted to know about graphic design but were afraid to ask</i>		Berlin: Gestalten
17. Johanna Drucker	2004	<i>The century of artists' books</i>		New York: Granary Books [studiju tikslais prieinama: https://monoskop.org/]
18. Johanna Drucker	2004	„The virtual codex from page space to e-space“ in: <i>A companion to digital literary studies</i> , ed. by R. Siemens, S. Schreibman		Malden, MA : Blackwell http://www.digitalhumanities.org/companionDLS/
Papildoma literatūra				
	2014	<i>The Cambridge companion to the history of the book</i> , ed. by L. Howsam		Cambridge: Cambridge UP
	2020	<i>A companion to the history of the book</i> , ed. by S. Eliot, J. Rose		Malden, Mass.: Wiley-Blackwell
	2020	<i>The Oxford illustrated history of the book</i> , ed. by J. Raven		Oxford: Oxford UP
Robert Darnton	2009	<i>The case for books: past, present and future</i>		New York: Public Affairs
D. F. McKenzie	1999	<i>Bibliography and the sociology of texts</i>		Cambridge: Cambridge UP
Simon Loxley	2004	<i>Type: the secret history of letters</i>		London: I. B. Tauris
Stephen D. Houston	2004	„Final thoughts on first writing“, in: <i>The first writing: Script invention as history and process</i> , ed. by S. D. Houston		Cambridge: Cambridge UP
Steven Roger Fischer	2001	<i>A history of writing</i>		London: Reaktion Books
Roy Harris	2000	<i>Rethinking writing</i>		London: Continuum
Jost Hochuli, Robin Kinross	1996	<i>Designing books: practice and theory</i>		London: Hyphen Press
Martin Parr, Gerry Badger	2004 2014	<i>The photobook: A history</i>		New York: Phaidon
	2014	<i>The Cambridge companion to the history of the book</i> , ed. by L. Howsam		Cambridge: Cambridge UP